

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 556 sahifa,
22-may, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshanoy Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
A. S. Umarov	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
Эргашев Серожиддин Султонмuroдович, Маматов Ислombек Ильесович	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
To'ychiyeva Mahfuza Umargulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
Elmirzayeva Maftuna Dasmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
Yuldasheva Dilorm Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili.....	194
<i>Xudoyberdiyeva Dिल्фуза Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish.....	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari.....	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari.....	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi.....	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlar.....	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use.....	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi.....	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari.....	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi.....	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori.....	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчехра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Uljalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi.....	378
<i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	
O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili	383
<i>Davidova Dilnoza Tadjibayevna</i>	
Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi	388
<i>Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	392
<i>Majidova Hilola Eshquvat qizi</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari	396
<i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	
Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati	402
<i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	
O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish.....	406
<i>Saydullayeva Nargis</i>	
Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms	410
<i>Shukurova Zamira Shodiyevna</i>	
Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli	416
<i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv	421
<i>Norboyeva Laylo Sapar qizi</i>	
Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях.....	425
<i>Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish.....	433
<i>Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari.....	439
<i>Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi</i>	
Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri	443
<i>Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi</i>	
Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год	447
<i>Федорова Светлана Вячеславовна</i>	
Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari	451
<i>Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi	456
<i>Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi</i>	
Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati	461
<i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>	
Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers	465
<i>Irzakulova Raykhon</i>	
Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari	469
<i>Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri.....	474
<i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>	

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamov Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushunishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy onglik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	

BO'LAJAK O'QITUVCHILARNI ARALASH TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI VA TARKIBIY KOMPONENTLARI

Kabirova Zarifa Muqaddamovna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim (blended learning) texnologiyalaridan samarali foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari, metodik asoslari va innovatsion yondashuvlari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqotda kompetensiyaviy, tizimli va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar integratsiyasi asosida aralash ta'limning didaktik tizimini takomillashtirish masalalari yoritilgan. Shuningdek, "Stansiya rotatsiyasi", "Teskari sinf" (Flipped Classroom), loyiha asosida o'qitish, o'quv dizayni va "dars auditi" kabi metodik yondashuvlarning bo'lajak o'qituvchilarda raqamli pedagogik kompetentlikni rivojlantirishdagi imkoniyatlari ochib berilgan. Maqolada pedagogik amaliyotni raqamli ta'lim muhiti bilan integratsiyalash, LMS platformalari, sun'iy intellekt, chatbotlar va interaktiv raqamli vositalardan foydalanishning metodik jihatlari asoslangan. Tadqiqot natijasida bo'lajak o'qituvchilarni raqamli-didaktik muhitni loyihalovchi, refleksiv va innovatsion pedagog sifatida tayyorlashning samarali metodik mexanizmlari aniqlashtirilgan.

Kalit so'zlar: aralash ta'lim, blended learning, bo'lajak o'qituvchi, raqamli pedagogik kompetentlik, o'quv dizayni, stansiya rotatsiyasi, teskari sinf, dars auditi, LMS platformalari, refleksiv kompetensiya, innovatsion pedagogika, pedagogik amaliyot, raqamli ta'lim muhiti, loyiha asosida o'qitish, sun'iy intellekt, chatbotlar, metodik loyihalash, interaktiv ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv, boshlang'ich ta'lim.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the pedagogical features, methodological foundations, and innovative approaches to preparing future teachers for the effective use of blended learning technologies. The study examines the improvement of the didactic system of blended learning through the integration of competency-based, systemic, and learner-centered approaches. Particular attention is given to the potential of methodological approaches such as Station Rotation, Flipped Classroom, project-based learning, instructional design, and lesson audit in developing future teachers' digital pedagogical competence. The article substantiates the methodological aspects of integrating teaching practice with digital learning environments, as well as the use of LMS platforms, artificial intelligence, chatbots, and interactive digital tools. The findings identify effective methodological mechanisms for preparing future teachers as designers of digital didactic environments and as reflective and innovative educators.

Key words: blended learning, future teacher, digital pedagogical competence, instructional design, station rotation, flipped classroom, lesson audit, LMS platforms, reflective competence, innovative pedagogy, teaching practice, digital learning environment, project-based learning, artificial intelligence, chatbots, methodological design, interactive learning, competency-based approach, primary education.

Аннотация: В данной статье проведён научно-теоретический анализ педагогических особенностей, методических основ и инновационных подходов к подготовке будущих учителей к использованию технологий смешанного обучения (Blended Learning). В исследовании рассмотрены вопросы совершенствования дидактической системы смешанного обучения на основе интеграции компетентностного, системного и личностно-ориентированного подходов. Особое внимание уделено возможностям таких методических подходов, как "ротация станций", "перевернутый класс" (Flipped Classroom), проектное обучение, учебный дизайн и "аудит урока" в развитии цифровой педагогической компетентности будущих учителей. Обоснованы методические аспекты интеграции педагогической практики с цифровой образовательной средой, а также использования LMS-платформ, искусственного интеллекта, чат-ботов и интерактивных цифровых инструментов. В результате исследования уточнены эффективные методические механизмы подготовки будущих учителей как проектировщиков цифровой дидактической среды, рефлексивных и инновационно ориентированных педагогов.

Ключевые слова: смешанное обучение, blended learning, будущий учитель, цифровая педагогическая компетентность, учебный дизайн, ротация станций, перевернутый класс, аудит урока, LMS-платформы, рефлексивная компетенция, инновационная педагогика, педагогическая практика, цифровая образовательная среда, проектное обучение, искусственный интеллект, чат-боты, методическое проектирование, интерактивное обучение, компетентностный подход, начальное образование.

KIRISH

Jahon ta'lim tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi hamda ta'limning moslashuvchan shakllariga bo'lgan ehtiyojning ortishi aralash ta'lim (blended learning) texnologiyalarini rivojlantirish va amaliyotga tatbiq etishni dolzarb masalalardan biriga aylantirmoqda. Ayniqsa, pandemiyadan keyingi davrda an'anaviy va masofaviy ta'limning integratsiyasiga asoslangan aralash ta'lim modeli ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim vositasi sifatida e'tirof etilmoqda. Shu sababli bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy raqamli texnologiyalar asosida pedagogik faoliyat olib borishga tayyorlash, ularda aralash ta'lim muhitini loyihalash va boshqarish kompetensiyalarini shakllantirish oliy pedagogik ta'limning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Aralash ta'lim texnologiyalarini pedagogik ta'lim tizimiga joriy etish va bo'lajak o'qituvchilarni ushbu faoliyatga tayyorlash masalalari mahalliy va xorijiy olimlar tomonidan keng o'rganilgan. Xususan, xorijiy tadqiqotchilar C.R. Graham, D.R. Garrison, N.D. Vaughan, M. Horn va H. Stakerlarning ilmiy ishlarida blended learning konsepsiyasining nazariy asoslari, didaktik imkoniyatlari hamda pedagogik afzalliklari yoritilgan. Ularning tadqiqotlarida aralash ta'limning moslashuvchanlik, individuallashtirish va interaktivlikni ta'minlashdagi o'rnini alohida ta'kidlangan.

D.R. Garrison va N.D. Vaughan aralash ta'limni an'anaviy va onlayn ta'limning pedagogik jihatdan uyg'unlashgan modeli sifatida tavsiflab, unda talabalarning mustaqil faoliyatini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etishini asoslaydilar. M. Horn va H. Staker esa "Stansiya rotatsiyasi", "Moslashuvchan model" va "Teskari sinf" kabi aralash ta'lim modellarining o'quv jarayonini individuallashtirishdagi pedagogik imkoniyatlarini ochib berganlar.

Texnologik-pedagogik va mazmuniy bilimlar integratsiyasiga asoslangan TPACK modeli esa P. Mishra va M. Koehler tomonidan ishlab chiqilgan bo'lib, mazkur yondashuv zamonaviy o'qituvchining texnologik vositalarni pedagogik maqsadlarga mos qo'llash kompetentligini shakllantirishga xizmat qiladi. Ushbu model bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashda muhim metodologik asoslardan biri sifatida qaraladi.

Rossiyalik olimlar E.S. Polat, A.A. Andreev, V.P. Bepalko va boshqalar masofaviy ta'lim hamda elektron ta'lim texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlarini tadqiq etganlar. Ular ta'lim jarayonida raqamli vositalardan foydalanish talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini rivojlantirish, kommunikativ faollikni oshirish va refleksiv fikrlashni shakllantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydilar.

Mahalliy olimlardan N.A. Muslimov, O'. Tolipov, M. Usmonboyeva, B. Xodjayev va boshqalarning ilmiy ishlarida pedagogik texnologiyalar, kasbiy kompetentlik va innovatsion pedagogik faoliyat masalalari o'rganilgan. Ularning tadqiqotlarida zamonaviy pedagogning kasbiy tayyorgarligida raqamli pedagogik vositalardan foydalanish hamda innovatsion metodlarni ta'lim jarayoniga integratsiyalash zarurligi asoslab berilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda sun'iy intellekt, chatbotlar, LMS platformalari va mobil ta'lim texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari ham faol o'rganilmoqda. Tadqiqotchilar ushbu vositalar ta'lim jarayonini individuallashtirish, monitoringni avtomatlashtirish hamda talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlashda samarali ekanligini qayd etadilar.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash masalasi zamonaviy pedagogikaning dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib, ushbu jarayonni metodik jihatdan takomillashtirish, raqamli pedagogik kompetentlikni rivojlantirish va innovatsion pedagogik yondashuvlarni ta'lim tizimiga integratsiyalash bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni yanada kengaytirish zarur hisoblanadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan samarali foydalanishga tayyorlashning ilmiy-metodik asoslarini takomillashtirishni taqozo etmoqda. Shu jihatdan qaralganda, aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash jarayoni nafaqat an'anaviy pedagogik faoliyatni modernizatsiya qilish vositasi, balki bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiluvchi yaxlit didaktik tizim sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur jarayonning samaradorligi uning pedagogik xususiyatlarini chuqur tahlil qilish, tarkibiy komponentlarini aniqlash hamda ta'lim jarayoniga ta'sir etuvchi omillarni ilmiy asoslash bilan bevosita bog'liqdir.

Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash jarayonining didaktik tizimini shakllantirish kompetensiyaviy, tizimli va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar integratsiyasi asosida takomillashtirilishi mazkur tadqiqotning muhim ilmiy yangiliklaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar asosida bo'lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatga moslashuvchanligi, mustaqil ta'limni tashkil etish qobiliyati, raqamli pedagogik vositalardan foydalanish ko'nikmalari hamda refleksiv faoliyatini rivojlantirish imkoniyatlari kengayadi. Shu sababli aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash jarayoni faqat texnologik bilimlarni egallash bilan chegaralanmay, balki pedagogik fikrlash, kreativ yondashuv va innovatsion faoliyatni shakllantirishni ham nazarda tutadi.

Mazkur tayyorgarlik jarayonining pedagogik xususiyatlari avvalo ta'lim subyektlari o'rtasidagi interaktiv hamkorlikning kuchayishi bilan tavsiflanadi. Aralash ta'lim muhitida o'qituvchi bilim beruvchi subyektdan ko'ra ko'proq fasilitator, moderator va pedagogik jarayonni boshqaruvchi sifatida faoliyat yuritadi. Talaba esa passiv tinglovchidan mustaqil izlanishga asoslangan faol subyektga aylanadi. Bu holat bo'lajak o'qituvchilarning o'z-o'zini rivojlantirish, axborotni mustaqil tahlil qilish, muammoli vaziyatlarga innovatsion yondashish va refleksiv baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Ayniqsa, raqamli ta'lim platformalari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda individual ta'lim trayektoriyalarini shakllantirish imkoniyatining mavjudligi ta'limning shaxsga yo'naltirilganligini ta'minlaydi.

Aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning muhim pedagogik xususiyatlaridan yana biri o'quv jarayonining moslashuvchanligi va variativligi bilan belgilanadi. Ta'limning auditoriya va virtual muhit integratsiyasi asosida tashkil etilishi talabalarning bilim olish sur'ati, qiziqishi va ehtiyojlariga mos ravishda individual faoliyat olib borishiga imkon yaratadi. Natijada o'quv jarayonida differensial yondashuv kuchayadi hamda talabalar o'rtasidagi individual farqlarni hisobga olish imkoniyati kengayadi. Bu esa bo'lajak o'qituvchilarning kelajakdagi pedagogik faoliyatida zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan maqsadli foydalanish kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Aralash o'qitish formatidagi simulyatsion mashg'ulotlarni "Stansiya rotatsiyasi" modeli asosida tashkil etish esa o'quv jarayonining interaktivligini oshirish bilan birga, talabalarni differensial va moslashuvchan ta'lim muhiti bilan ishlashga tayyorlaydi. Mazkur model asosida auditoriya mashg'ulotlarining turli stansiyalarda tashkil etilishi talabalarning individual faoliyatini kuchaytiradi hamda hamkorlik asosida o'qitish mexanizmlarini rivojlantiradi. Bu esa aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning metodik imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi.

Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida loyihaviy faoliyatga asoslangan yondashuv ham muhim metodik komponent sifatida namoyon bo'ladi. Tadqiqotda loyihaviy faoliyatni kasbiy muammolarni hal qilishga yo'naltirish orqali ta'lim mazmunini amaliy faoliyat bilan integratsiyalash mexanizmi ishlab chiqildi. Bunda talabalar ma'lum bir professional muammoni hal qilishga qaratilgan bosqichma-bosqich vazifalarni bajarish orqali yangi bilimlarni egallaydi. Ushbu yondashuvning afzalligi shundaki, u nazariy bilimlarning real pedagogik vaziyatlar bilan uzviy bog'lanishini ta'minlaydi hamda talabalarning mustaqil va kreativ fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Ta'lim texnologiyalari amaliyotining masofaviy formatda tashkil etilishi bo'lajak o'qituvchilarning raqamli pedagogik faoliyatga tayyorgarligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi. Amaliyotning raqamli shaklda tashkil etilishi talabalarni LMS platformalari, onlayn xizmatlar va zamonaviy dasturiy vositalar bilan ishlashga o'rgatadi. Shu bilan birga, ustoz va talaba o'rtasidagi pedagogik hamkorlikning raqamli formatda amalga oshirilishi masofaviy kommunikatsiya kompetensiyasining rivojlanishiga xizmat qiladi. Mazkur yondashuvning ilmiy yangiligi sifatida ta'lim amaliyotining raqamli pedagogik muhit bilan integratsiyalashgan modeli ishlab chiqilganligini ta'kidlash mumkin.

Shuningdek, amaliyot davomida chatbotlar, generativ neyron tarmoqlar va sun'iy intellekt elementlariga asoslangan topshiriqlarning qo'llanilishi bo'lajak o'qituvchilarning zamonaviy raqamli pedagogik texnologiyalar bilan ishlash kompetensiyasini rivojlantiradi. Bu esa ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni integratsiyalashga tayyor bo'lgan, kreativ va raqamli fikrlashga ega pedagoglarni shakllantirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan qaralganda, loyiha asosida tashkil etilgan masofaviy pedagogik amaliyot bo'lajak o'qituvchilarni raqamli ta'lim kontentini ishlab chiquvchilarning professional muhitiga integratsiyalashuvchi innovatsion metodik tizim sifatida namoyon bo'ladi.

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy faoliyatga real kirib borishi, avvalo, pedagogik amaliyot jarayonida yuz beradi. Shu sababli aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash metodikasida amaliyot bosqichini keskin raqamlashtirish emas, balki bosqichma-bosqich murakkablashtirish tamoyiliga tayanish maqsadga muvofiqdir. Dastlab talabalar an'anaviy darslarni rejalashtirish, tashkil etish va tahlil qilish orqali pedagogik faoliyatning asosiy mantiqini egallaydilar, keyingi bosqichlarda esa aralash ta'lim elementlarini kuzatish, muhokama qilish, raqamli resurslarni ishlab chiqishda o'qituvchiga yordam berish hamda ta'lim platformalarida o'quv materiallarini joylashtirish kabi faoliyatlarga jalb etiladilar. Mazkur yondashuvning ilmiy yangiligi shundaki, unda bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'limga tayyorlash birdaniga murakkab raqamli faoli-

yatga o'tkazish orqali emas, balki an'anaviy pedagogik tajriba, kuzatuv, tahlil, yordamchi raqamli faoliyat va mustaqil loyihalash bosqichlari uyg'unligida tashkil etiladi.

Pedagogik amaliyot jarayonida talabalar aralash ta'lim darslarini bevosita mustaqil o'tkazishdan oldin tajribali o'qituvchi faoliyatini kuzatish, darsning texnologik xaritasini tahlil qilish, elektron resurslarning o'quv maqsadlariga mosligini baholash hamda o'quvchilarning onlayn va oflayn faoliyati o'rtasidagi bog'liqlikni aniqlashga yo'naltiriladi. Bu jarayonda talaba oddiy kuzatuvchi emas, balki pedagogik jarayonni tahlil qiluvchi, metodik qarorlarni izohlovchi va raqamli muhit imkoniyatlarini baholovchi faol subyekt sifatida shakllanadi. Natijada uning aralash ta'limni tushunishi tashqi texnik vositalar darajasida emas, balki didaktik maqsad, metodik yechim va ta'lim natijasi o'rtasidagi ichki bog'liqlikni anglash darajasida rivojlanadi.

Shu bilan birga, amaliyotga birlashtirilgan o'qituvchilarning barchasi ham aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga metodik jihatdan tayyor bo'lmasligi mumkin. Ayrim hollarda ular talabalarining aralash ta'lim darslarini loyihalashi yoki "teskari sinf" modelidan foydalanishiga ehtiyotkorlik bilan yondashadilar. Bu holat bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida nafaqat talabalar, balki amaliyot rahbarlari va maktab o'qituvchilari bilan ham metodik hamkorlikni kuchaytirish zarurligini ko'rsatadi. Shu nuqtayi nazardan tadqiqotda aralash ta'limga tayyorlash jarayonining yangilangan metodik yechimi sifatida "talaba – metodist – amaliyotchi o'qituvchi – raqamli muhit" o'rtasidagi hamkorlik modeli asoslandi. Mazkur model talabani yolg'iz ijrochi sifatida emas, balki hamkorlikda loyihalovchi va raqamli pedagogik yechimlarni amaliyotga moslashtiruvchi mutaxassis sifatida tayyorlashga xizmat qiladi.

Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash konsepsiyasida professional xususiyatlarni hisobga olish tamoyili alohida ahamiyat kasb etadi. Bu tamoyil o'quv topshiriqlarini umumiy nazariy bilimlar asosida emas, balki boshlang'ich ta'lim o'qituvchisining real kasbiy vazifalari, dars jarayonida yuzaga keladigan metodik muammolar va raqamli ta'lim muhitida bajariladigan amaliy harakatlar bilan bog'lab tashkil etishni nazarda tutadi. Shuning uchun faol o'qitish metodlari, kontekstual ta'lim, kasbiy yo'naltirilgan topshiriqlar va raqamli platformalardagi amaliy mashqlar bo'lajak o'qituvchining kelgusidagi faoliyatiga yaqinlashtirilgan pedagogik vaziyatlar asosida quriladi. Bu esa kompetensiyaviy yondashuvning amaliy ifodasi bo'lib, talabalarda aralash ta'limni nafaqat bilish, balki uni rejalashtirish, amalga oshirish, tahlil qilish va takomillashtirish qobiliyatini rivojlantiradi.

Bo'lajak o'qituvchi uchun "Stansiya rotatsiyasi" modelini o'zlashtirish faqat dars shaklini bilish bilan cheklanmaydi. U har bir stansiyaning didaktik vazifasini aniqlashi, topshiriqlarni o'quv natijalariga moslashtirishi, vaqtni to'g'ri taqsimlashi, guruhlar harakatini boshqarishi va yakuniy refleksiyaning tashkil etilishi lozim. Shu sababli tadqiqotda mazkur model bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarning tizimli loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan metodik topshiriqlar ishlab chiqildi. Ushbu topshiriqlar orqali talabalar aralash darsning faqat tashkiliy tomonini emas, balki uning ichki didaktik mantiqini ham anglab boradilar. Yangilik shundaki, "Stansiya rotatsiyasi" modeli boshlang'ich ta'lim fanlari mazmuniga moslashtirilib, ona tili va o'qish savodxonligi darslarida individual, hamkorlikdagi va ijodiy faoliyatni birlashtiruvchi metodik mexanizm sifatida talqin etildi.

Aralash ta'limni loyihalashda o'quv dizayni alohida metodik vosita sifatida muhim o'rin tutadi. O'quv dizayni bo'lajak o'qituvchining darsni tashqi shakl sifatida emas, balki maqsad, mazmun, faoliyat, vosita va baholash o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlikka ega pedagogik tizim sifatida qurishini ta'minlaydi. Bu jarayonda talaba tayyor platforma imkoniyatlarini shunchaki o'rganmaydi, balki ularni pedagogik maqsadga bo'ysundiradi. Boshqacha aytganda, raqamli vosita darsni bezovchi qo'shimcha emas, balki ta'lim natijasiga xizmat qiluvchi metodik yechimga aylanadi.

O'quv dizayni asosida ishlashda dastlab talabaga an'anaviy darsning texnologik xaritasi taqdim etiladi. U darsning maqsadi, kutiladigan natijalari, mazmuni va baholash mezonlarini tahlil qiladi hamda qaysi elementlarni onlayn muhitga ko'chirish, qaysi jarayonlarni esa auditoriyada saqlab qolish zarurligini aniqlaydi. Bu bosqich bo'lajak o'qituvchidan metodik tanlovni asoslashni talab qiladi. Chunki aralash ta'limda har qanday raqamli vosita avtomatik ravishda samaradorlikni ta'minlamaydi; uning qiymati pedagogik vazifaga qanchalik mos tanlanganligi bilan belgilanadi.

Keyingi bosqichda talabalar Moodle, Google Classroom, Padlet, kabi raqamli vositalardan foydalangan holda dars yoki modulning elektron qismini yaratadilar. Bu jarayonda ular nazariy materiallarni joylashtirish, interaktiv topshiriqlar ishlab chiqish, o'zini o'zi baholash testlarini tuzish, forum yoki chat orqali muloqot maydonini tashkil etish, monitoring va baholash vositalarini sozlash kabi amaliy harakatlarni bajaradilar. Mazkur faoliyat bo'lajak o'qituvchilarda operatsion-texnologik kompetensiyani shakllantirish bilan birga, ularning metodik tafakkuri ham rivojlantiradi. Chunki har bir raqamli topshiriq ortida "nima uchun?", "qanday natija beradi?", "qaysi kompetensiyani rivojlantiradi?" degan savollarga javob bo'lishi talab etiladi.

Loyiha himoyasi bosqichida talabalar yaratgan aralash dars yoki modulni pedagogik maqsadga muvofiqlik nuqtayi nazaridan asoslaydilar. Ular tanlangan raqamli vosita o'quvchining o'qish savodxonligi, mantiqiy fikrlashi, nutqiy faolligi yoki mustaqil ishlash ko'nikmasini qanday rivojlantirishini izohlab beradilar^[84]. Bu jarayon refleksiv kompetensiyani rivojlantirishga xizmat qiladi, chunki talaba o'z loyihasiga tashqi tomondan qaraydi,

uning kuchli va zaif jihatlari aniqlaydi, guruhdoshlari hamda o'qituvchi fikrlari asosida uni takomillashtiradi. Natijada bo'lajak o'qituvchi raqamli platformani alohida funksiyalar yig'indisi sifatida emas, balki pedagogik g'oyani amaliy mahsulotga aylantiruvchi muhit sifatida qabul qila boshlaydi.

Shunday qilib, aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash metodikasida an'anaviy darsni tahlil qilish, uni aralash formatga moslashtirish, "Stansiya rotatsiyasi" modelida qayta loyihalash, raqamli resurs yaratish va loyiha himoyasi orqali refleksiv baholash bosqichlari o'zaro uzviy bog'liq holda namoyon bo'ladi. Mazkur bosqichlarning ilmiy yangiligi shundaki, ular bo'lajak o'qituvchini tayyor platformadan foydalanuvchi emas, balki pedagogik maqsadga mos raqamli-didaktik muhitni loyihalovchi mutaxassis sifatida shakllantirishga yo'naltirilgan.

Darsni loyihalash va raqamli muhitda metodik mahsulot yaratish bosqichlaridan keyin bo'lajak o'qituvchilarda tayyor aralash darslarni tahlil qilish, ularning kuchli va zaif tomonlarini aniqlash hamda sifatini mezonlar asosida baholash kompetensiyasini shakllantirish zarurati yuzaga keladi. Shu nuqtayi nazardan tadqiqot doirasida "dars auditi" usuli aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash metodikasining muhim tarkibiy qismi sifatida takomillashtirildi. Mazkur usul bo'lajak o'qituvchilarda tanqidiy fikrlash, metodik sezgirlik, raqamli resurslarga baholovchi munosabat va kasbiy mulohaza yuritish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Uning afzalligi shundaki, talaba darsni noldan yaratishdan oldin mavjud raqamli darsni tahlil qiladi, undagi texnik, metodik, didaktik va kommunikativ nomuvofiqliklarni aniqlaydi hamda ularni bartaraf etish yo'llarini asoslaydi.

"Dars auditi" usulida talabalarga ona tili yoki o'qish savodxonligi metodikasi doirasida oldindan ishlab chiqilgan raqamli dars keys sifatida taqdim etiladi. Ushbu dars tarkibiga ataylab turli xatolar kiritiladi: havolalarning ishlamasligi, kontentning noto'g'ri joylashishi, platforma interfeysining noqulayligi, o'quv maqsadi bilan topshiriq o'rtasidagi nomuvofiqlik, nazariy materiallarning ortiqcha yuklanishi, onlayn va oflayn komponentlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikning yetishmasligi kabi holatlar shular jumlasidandir. Talabalar dastlab mazkur darsda o'quvchi sifatida ishtirok etadilar, barcha topshiriqlarni bajaradilar, platforma imkoniyatlari bilan ishlaydilar va o'quv jarayonini ichki tajriba sifatida his qiladilar. Keyingi bosqichda esa ular ekspert roliga o'tib, darsning metodik, texnik va didaktik sifatini tahlil qiladilar.

Mazkur yondashuvning ilmiy yangiligi shundaki, "dars auditi" bo'lajak o'qituvchilarni tayyor raqamli mahsulot iste'molchisi emas, balki uning sifatini baholay oladigan, metodik kamchiliklarni ko'ra oladigan va pedagogik yechim taklif eta oladigan mutaxassis sifatida shakllantirishga yo'naltiriladi. Talabalar har bir aniqlangan xato bo'yicha uning turini, kelib chiqish sababini, o'quv jarayoniga salbiy ta'sirini va tuzatish yo'lini aks ettiruvchi audit protokolini ishlab chiqadilar. Masalan, dars maqsadi analitik fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan bo'lsa-yu, baholash vositasi faqat faktlarni eslab qolishga mo'ljallangan testdan iborat bo'lsa, talaba bunday topshiriqni insho, konseptual xarita yoki muammoli savol asosidagi tahliliy topshiriq bilan almashtirish zarurligini asoslaydi. Shu orqali aralash ta'lim darsining sifati texnik bezak bilan emas, balki maqsad, mazmun, faoliyat va baholashning ichki uyg'unligi bilan belgilanadi degan metodik qarash shakllanadi.

"Dars auditi" usuli xavfsiz o'quv muhitida boshqalarning tajribasini tahlil qilish orqali o'z amaliy xatolarini kamaytirish imkonini beradi. Talaba tayyor darsdagi kamchiliklarni aniqlash jarayonida kelgusida o'zi ishlab chiqadigan raqamli ta'lim resurslari uchun ichki sifat mezonlarini shakllantiradi. Bu esa bo'lajak o'qituvchilarning refleksiv va diagnostik kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, aralash ta'lim materiallarini tanlash, moslashtirish va yaratishda raqamli resurslarga tanqidiy yondashish boshlang'ich sinf o'qituvchisi uchun muhim kasbiy sifat hisoblanadi. Chunki boshlang'ich ta'limda har bir topshiriq nafaqat bilim berishi, balki o'quvchining yosh xususiyatlariga, idrok darajasiga va nutqiy rivojlanish ehtiyojlariga mos bo'lishi zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, zamonaviy ta'lim tizimining raqamli transformatsiyasi bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning ilmiy-metodik asoslarini takomillashtirishni talab etmoqda. Aralash ta'lim texnologiyalari an'anaviy va raqamli ta'lim muhitini integratsiyalash orqali ta'lim jarayonining moslashuvchanligi, individuallasuvi va interaktivligini ta'minlaydi. Shu jihatdan aralash ta'lim bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy didaktik tizim sifatida namoyon bo'lmoqda.

Tadqiqot davomida kompetensiyaviy, tizimli va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar asosida bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning metodik mexanizmlari tizimlashtirildi. Ayniqsa, "Stansiya rotatsiyasi", "Teskari sinf", loyiha asosida o'qitish, o'quv dizayni va "dars auditi" kabi innovatsion metodlarning qo'llanilishi talabalarni mustaqil fikrlashga, refleksiv faoliyat yuritishga hamda pedagogik vaziyatlarni tahlil qilishga tayyorlash imkonini berishi aniqlandi.

Shuningdek, pedagogik amaliyotni LMS platformalari, chatbotlar, sun'iy intellekt elementlari va raqamli ta'lim vositalari bilan integratsiyalash bo'lajak o'qituvchilarning raqamli pedagogik kompetentligini rivojlantirishda muhim omil ekanligi asoslandi. Tadqiqotda "talaba – metodist – amaliyotchi o'qituvchi – raqamli muhit" hamkorlik modeli ishlab chiqilib, u bo'lajak o'qituvchilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlashning samarali metodik mexanizmi sifatida tavsiflandi.

Tadqiqot natijalari aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash jarayonida metodik loyihalash, refleksiv baholash, raqamli resurslarni tanqidiy tahlil qilish va pedagogik qaror qabul qilish kompetensiyalarini rivojlantirish ustuvor ahamiyat kasb etishini ko'rsatdi. Shu sababli bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash dasturlarida nafaqat texnologik bilimlarni, balki raqamli-didaktik muhitni loyihalash va boshqarishga oid metodik ko'nikmalarni ham rivojlantirish zarur hisoblanadi.

Demak, aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy moslashuvchanligini oshirish, zamonaviy pedagogik faoliyatga tayyorlash hamda ta'lim sifatini yaxshilashning muhim pedagogik omili sifatida namoyon bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmon. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Oliy ta'lim tizimida kredit-modul tizimini joriy etish to'g'risidagi qarorlar to'plami. – Toshkent, 2021.
4. UNESCO. Education in a Digital World: Global Education Monitoring Report. – Paris: UNESCO Publishing, 2021.
5. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. – Paris: UNESCO, 2018.
6. Anderson T. The Theory and Practice of Online Learning. – Edmonton: AU Press, 2017.
7. Bates A.W. Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. – Vancouver, 2019.
8. Bonk C.J., Graham C.R. The Handbook of Blended Learning: Global Perspectives, Local Designs. – San Francisco: Pfeiffer Publishing, 2018.
9. Garrison D.R., Vaughan N.D. Blended Learning in Higher Education: Framework, Principles, and Guidelines. – San Francisco: Jossey-Bass, 2016.
10. Horn M.B., Staker H. Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools. – San Francisco: Jossey-Bass, 2015.
11. Graham C.R. Emerging Practice and Research in Blended Learning // Handbook of Distance Education. – New York, 2019.
12. Moore M.G., Kearsley G. Distance Education: A Systems View of Online Learning. – Boston: Cengage Learning, 2018.
13. Selwyn N. Education and Technology: Key Issues and Debates. – London: Bloomsbury Academic, 2021.
14. Siemens G. Connectivism: A Learning Theory for the Digital Age // International Journal of Instructional Technology and Distance Learning. – 2015.
15. Mishra P., Koehler M. Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) Framework // Teachers College Record. – 2016.
16. Koehler M.J., Mishra P. Introducing TPACK // Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge for Educators. – New York, 2017.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.